

Софія Дмитрівна Рой,
аспірант кафедри педагогіки,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ, ЇЇ СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА

У статті визначено сутність та структуру самоосвітньої компетентності майбутніх вчителів предметів гуманітарного циклу. Самоосвітня компетентність – це інтегративна якість особистості, що проявляється у здатності до цілеспрямованої, самостійно організованої освітньої діяльності, а також у наявності певного комплексу знань, умінь, навичок та особистісно-професійного досвіду, що дозволяють здійснювати таку діяльність. У структурі самоосвітньої компетентності вчителів предметів гуманітарного циклу було виявлено чотири компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операціональний, організаційний компонент та контрольньо-рефлексивний компонент.

Ключові слова: компетентність, самоосвіта, самостійно організована освітня діяльність, самоосвітня компетентність, структура самоосвітньої компетентності майбутніх вчителів, підготовка.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена значущістю проблеми формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів у сучасних умовах швидкого темпу розвитку науки та техніки. Умови сьогодення вимагають від сучасного фахівця обізнаності з найновішою інформацією спеціального характеру, що дозволить йому залишатися конкурентоспроможним на ринку праці. У зв'язку з цим постає проблема постійного підвищення професійної кваліфікації. Таким чином, однією з найважливіших компетентностей для майбутніх фахівців є самоосвітня.

Великого значення набуває також проблема формування самоосвітньої компетентності в процесі підготовки майбутніх учителів. У реаліях сьогодення сучасному вчителю необхідно володіти актуальними та передовими знаннями, вміннями та навичками щодо ефективного застосування ними традиційних та інноваційних навчальних технологій.

У зв'язку з вищезазначеним можна стверджувати, що для вчителя надзвичайну роль у його становленні як фахівця сьогодення відіграє самоосвітня компетентність.

Мета дослідження – визначити сутність та структуру самоосвітньої компетентності вчителів предметів гуманітарного циклу.

Аналіз останніх досліджень з проблеми, що вивчається. У 1965 році Н. Хомським було запропоновано термін «компетенція». Поняття «компетентність» було введено В. Де Ландшеером у роботі «Концепція «мінімальної компетентності» в 1988 р. Надалі дослідження феноменів «компетентність», «компетенція» та розробкою компетентнісного підходу до навчання займалися Дж. Равен, Р. Уайт, В. Хутмакер, Ж. Делор, Д. М. Мітіна, В. Введенський, Г. Селевко, В. І. Маслов, В.А. Сластенін, І. Зимня, Л.І. Панарін, В. А. Болотов, В. В. Сериков, В. П. Симонов та ін.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає змогу зробити висновок, що, незважаючи на багаторічну історію вивчення, поняття «компетентність» не

має однозначного трактування. Виокремлюємо три основних підходи до визначення сутності феномену «компетентність»: особистісний, діяльнісний та інтегративний.

Представники особистісного підходу (С. Велде, Л. Черепанова, В. Введенський, І. Зязюн, Л. І. Панарін та ін.) розглядають компетентність як певну якість чи сукупність якостей, які сприяють становленню особистості як професіонала та зумовлюють особливості її професійної діяльності.

На думку представників діяльнісного підходу (С. Уїдет, Г. Селевко, Л. Петухова, А. Шукин та ін.), компетентність визначається як здатність (готовність) особистості до успішної самостійної діяльності, вирішення професійних завдань для отримання необхідних результатів професійної діяльності.

З точки зору прихильників інтегративного підходу (В. Симонов, Ю. Глазков, Н. Шубіна, Г. Щедровицький, В. Зимін та ін.), компетентність трактується як інтегративна якість, що містить у собі професійні якості, набуті знання, вміння, навички, особистісні якості та досвід.

У започаткованому дослідженні, згідно з визначенням В. Симонова, вважаємо, що компетентність – це інтегративна якість особистості, що виявляється у здатності до вирішення завдань професійного спрямування завдяки наявним у неї знанням, вмінням і досвіду.

Проблеми здійснення самоосвіти та формування самоосвітньої компетентності знайшли своє віддзеркалення у працях А. Громцевої, А. Андреева, Н. Кузьміна, О. Овчарук, І. Наумченко, І. Зимньої, І. Колбаско, А. Маркова та ін.

Було виявлено три основні підходи до визначення цього поняття: інтегративний, діяльнісний та особистісно-діяльнісний. Згідно думки прихильників інтегративного підходу (Р. Сагітова, Н. Омарова, Н. Бухлова, Н. Коваленко, О. Чеботарьова та ін.) самоосвітня компетентність – це інтегративна якість особистості, що проявляється у наявності певних знань, умінь та навичок, здібностей та певних якос-

тей. Так, О. Чеботарьова визначає самоосвітню компетентність як інтегративну особистісну якість, яка характеризується емоційно-ціннісним ставленням до професійно-особистісного саморозвитку та самостійної діяльності, включає систему знань про способи її здійснення, суб'єктно-особистісний досвід творчого вирішення проблем самостійної діяльності, готовність до розробки та реалізації її моделей і рефлексії результатів продуктивної діяльності [7]. При цьому в структурі самоосвітньої компетентності вчені виокремлюють мотиваційний, пізнавальний, емоційно-вольовий (особистісний) та змістово-процесуальний компоненти.

Представники діяльнісного підходу (І. Зимня, В. Байденко, О. Овчарук та ін.) визначають самоосвітню компетентність як готовність особистості до самостійного, систематичного, цілеспрямованого пізнання, освоєння соціального досвіду людства, самореалізації, саморозвитку.

З точки зору представників особистісно-діяльнісного підходу (І. Преображенська, А. Ратушинська, Ю. Подповетна, О. Герасимова, Л. Броннікова та ін.) самоосвітня компетентність виявляється в якості особистості, що характеризується здатністю до систематичної, самостійно організованої діяльності, спрямованої на продовження власної освіти. Структуру самоосвітньої компетентності А. Ратушинська розглядає як сукупність мотиваційного, рефлексивного, емоційно-вольового, когнітивного та операційно-діяльнісного компонентів.

Виклад основного матеріалу. Самоосвітню компетентність визначаємо як інтегративну якість особистості, що проявляється у здатності до цілеспрямованої, самостійно організованої освітньої діяльності, а також у наявності певного комплексу знань, умінь, навичок та особистісно-професійного досвіду, що дозволяють здійснювати таку діяльність.

У структурі самоосвітньої компетентності виділяємо чотири компоненти: мотиваційно-ціннісний, складові якого характеризують відношення студентів до самоосвітньої діяльності; когнітивно-операціональний, що передбачає володіння певною сукупністю знань, вмінь, навичок та здатністю використовувати набуті знання в нових умовах; організаційний, який містить знання, вміння та навички щодо організації та здійснення самоосвітньої діяльності; контрольно-рефлексивний, що включає вміння щодо здійснення рефлексії, самоаналізу та самооцінки самоосвітньої діяльності.

Коротко схарактеризуємо показники компонентів самоосвітньої компетентності вчителів. Л. Павлова трактує самоосвітню діяльність як цілеспрямовану, систематичну, керовану і контрольовану самим суб'єктом пізнавальну діяльність, яка здійснюється за внутрішніми мотивами з метою самонавчання та самовиховання, ініціює не тільки здатність, але й потребу до власного саморозвитку та самовдосконалення [5].

Сучасний спеціаліст в будь-якій сфері, в тому числі вчитель, повинен розуміти, що стрімкі темпи роз-

витку сучасного суспільства висувають до кожного певні умови. Таким чином, усвідомлення необхідності здійснювати самоосвітню діяльність створює міцне мотиваційне підґрунтя для подальшої діяльності та виступає необхідною складовою мотиваційно-ціннісного компоненту.

Самовдосконалення майбутнього вчителя визначається О. Є. Антоною як свідомою робота з розвитку власної особистості як професіоналу, що передбачає адаптацію індивідуальних особливостей до вимог педагогічної діяльності, постійне підвищення професійної компетентності та розвиток соціально-моральних якостей [1].

Професійно-особистісне самовдосконалення фахівця передбачає його рух від «Я-реального» до «Я-ідеального», який відбувається шляхом отримання нових знань, як загальних, так і фахових, шляхом вдосконалення наявних та набуття нових професійних умінь та навичок за допомогою самовиховання. Вищезазначене дає змогу виокремити потребу у систематичному самовдосконаленні інтелектуальних та професійних знань, умінь та навичок як складову мотиваційно-ціннісного компоненту самоосвітньої компетентності.

Мотивацію розглядають як систему спонукань, що складається з потреб, мотивів, інтересів, ідеалів, емоцій, норм, цінностей тощо. Мотив розуміється як спонукання людини до активності.

Серед мотивів самоосвітньої діяльності переважають внутрішні усвідомлені мотиви, оскільки самоосвіта завжди є добровільною та самостійно організованою діяльністю. Ефективним мотивом самоосвітньої діяльності виступає пізнавальний інтерес – вибірково спрямованість особистості, що зосереджена на пізнанні, його предметній суті та самому процесі оволодіння знаннями.

Наявність ціннісних орієнтацій в людини також є необхідною умовою успішного саморозвитку та самоосвіти. Професійні ціннісні орієнтації вчителя О. Б. Мартинюк розглядає як систему інтегрованих смислових установок, яка визначає ставлення вчителя до сутнісних сторін педагогічної діяльності та до її суб'єктів [3]. Тому наявність мотивів та ціннісних орієнтацій щодо здійснення самоосвітньої діяльності виступає показником мотиваційно-ціннісного компоненту самоосвітньої компетентності.

В якості показника когнітивно-операціонального компоненту виступає наявність базових знань, умінь та навичок, необхідних для успішного здійснення самоосвітньої діяльності. Так, глобальна інформатизація сучасного суспільства диктує необхідність повсякчасного оновлення знань, умінь та навичок професійного характеру. Сучасний підхід до освіти в таких умовах передбачає формування в майбутніх фахівців знань, умінь та навичок на базовому (інваріативному) рівні, що становить фундамент професійної освіти. Це відзначали Н. В. Коваленко, Н. А. Воропай, А. С. Ратушинська тощо. Подальше оновлення та вдоскона-

лення знань, умінь та навичок відбувається в процесі саморозвитку та самоосвіти майбутнього спеціаліста.

Успішне оволодіння новими знаннями та ефективно здійснення самоосвітньої діяльності можливе за допомогою інноваційних технологій, які широко розповсюджені в сучасному освітньому середовищі. Як зазначає Є. Д. Жукова, нові інформаційні та комунікаційні засоби мають значний вплив на визначення принципів організації та здійснення самоосвіти, забезпечують доступність інформації та полегшують її пошук. Саме тому уміння та навички використання інноваційних технологій у самоосвітній діяльності вважаємо складовою когнітивно-операціонального компоненту самоосвітньої компетентності.

Уміння розв'язувати професійні проблеми на основі здобутих самостійно знань також розглядаємо у якості показника когнітивно-операціонального компоненту самоосвітньої компетентності. М. І. Дяченко зазначає, що уміння розв'язувати професійні завдання найбільш яскраво проявляється в успішному використанні знань і навичок, у правильному застосуванні їх у новій і складній обстановці. Кожному фахівцю потрібні гнучкі уміння, що відносяться до різних аспектів його діяльності. Тобто великого значення набуває гнучкість мислення, яка передбачає використання знань, умінь та навичок у нестандартних ситуаціях.

Д. Г. Левітес в роботах з означеної проблеми виділяє два основних типи цілей: цілі-вектори (самовизначення, самоактуалізація, розвиток індивідуальності) та цілі-заплановані результати (навченість). У процесі самоосвіти особливого значення набувають саме цілі-вектори, оскільки вони відбивають потреби особистості у саморозвитку та самовдосконаленні.

Здатність до цілепокладання в самоосвіті відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки правильна організація будь-якої діяльності передбачає перш за все визначення її кінцевої мети. Саме тому в якості складової організаційного компоненту самоосвітньої компетентності розглядаємо здатність до цілепокладання.

Цілеспрямованість в психолого-педагогічній літературі визначається як здатність людини підпорядковувати свої дії цілям, яких необхідно досягти, це мобілізація сил на визначення шляхів, засобів і прийомів власної діяльності; це цільова спрямованість прийнятих рішень і їх виконання [4].

В педагогічній літературі багато дослідників відносять цілеспрямованість до групи так званих професійно-значущих особистісних якостей педагога – індивідуальних якостей суб'єкта діяльності, що впливають на ефективність діяльності і успішність її завершення. Г. М. Мешко, розглядаючи питання самовиховання майбутнього вчителя, відзначає цілеспрямованість як ключовий фактор успішної діяльності із саморозвитку поряд з наявністю стійкої мотивації. Таким чином, одним з показників організаційного компоненту самоосвітньої компетентності вважаємо цілеспрямованість.

Л. Фрідман визначає поняття «раціональна самоорганізація» як вміння тих, хто навчається, організувати і проводити власну навчальну діяльність з реалізації прийнятих цілей навчання самостійно та раціонально без систематичного зовнішнього контролю, без допомоги та стимуляції з боку викладача [6].

Як відзначає Г. А. Железнякова, здатність до самоорганізації дозволяє майбутньому фахівцю успішно аналізувати умови і завдання самоосвіти, планувати, організувати, оцінювати, коригувати й удосконалювати власну діяльність. Отже, вміння щодо самоорганізації та самокерування вважаємо показником організаційного компоненту самоосвітньої компетентності.

Уміння здійснювати контроль власної самоосвітньої діяльності визначаємо як показник контрольно-рефлексивного компоненту самоосвітньої компетентності. Самоконтроль – це невід'ємна складова самоосвітньої діяльності, тому здійснення педагогом самоконтролю та самоаналізу надає змогу оцінити результати власної діяльності, виявити, яких успіхів було досягнуто, знайти помилки та проаналізувати їх тощо. На основі здійсненого аналізу розробляється план подальшої діяльності. Здійснення самоконтролю тісно пов'язане із самооцінкою педагога та його адекватним та критичним сприйняттям результатів власної діяльності. А. Петровський зазначає, що самоконтроль передбачає наявність еталона і можливість отримання відомостей про власні дії та стан діяльності.

Самоаналіз самоосвітньої діяльності є обов'язковим етапом її здійснення. Він дає необхідну інформацію щодо успішності виконання поставлених завдань. В. Виненко виявляє три види самоаналізу, що здійснює вчитель у процесі професійної діяльності: поточний, ретроспективний та прогностичний. Результатом самоаналізу є самооцінка. Таким чином, здатність до самоаналізу та самооцінки є необхідною складовою контрольно-рефлексивного компоненту самоосвітньої компетентності.

Третій показник контрольно-рефлексивного компоненту – уміння щодо рефлексії самоосвітньої діяльності. А. А. Бізяєва під педагогічної рефлексією розуміє складний психологічний феномен, що виявляється в здатності вчителя входити в активну дослідницьку позицію стосовно своєї діяльності та до себе як її суб'єкту з метою критичного аналізу, осмислення та оцінки її ефективності для розвитку особистості учня [2]. Дослідники (І. Ф. Медведєв, А. Д. Чинченко, І. В. Муштавинська, В. А. Светлова та ін.) визначають здатність до рефлексії як необхідну умову успішної самоосвітньої діяльності.

Рефлексія самоосвітньої діяльності вчителя проявляється в аналізі результатів цієї діяльності, роботи над собою, реалізації ціннісних орієнтирів та прагнення до самовдосконалення.

Висновки. На підставі узагальнення теоретичних даних було виявлено, що самоосвітня компетентність – це інтегративна якість особистості, структура якої містить чотири компоненти з показниками: мотива-

цінно-ціннісний (усвідомлення необхідності здійснювати самоосвітню діяльність; потреба у систематичному самовдосконаленні інтелектуальних та професійних знань, умінь та навичок; наявність мотивів та ціннісних орієнтацій щодо здійснення самоосвітньої діяльності), когнітивно-операціональний (наявність базових знань, умінь та навичок необхідних для успішного здійснення самоосвітньої діяльності; уміння та навички використання інноваційних технологій у са-

моосвітній діяльності; уміння розв'язувати професійні проблеми на основі здобутих самостійно знань), організаційний компонент (здатність до цілепокладання; цілеспрямованість; вміння щодо самоорганізації та самокерування) та контрольно-рефлексивний компонент (уміння здійснювати контроль власної самоосвітньої діяльності; здатність до самоаналізу та самооцінки; уміння щодо рефлексії самоосвітньої діяльності).

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова О. Є. Професійне самовдосконалення майбутнього вчителя шляхом розвитку його здібностей та обдарувань / О. Є. Антонова // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. – Київ-Вінниця, 2014. – Вип. 81. – С. 8-13.
2. Биязева А. А. Психология думающего учителя: педагогическая рефлексия / А. А. Биязева – Псков: Изд-во ПГПИ, 2004. – 216 с.
3. Мартинюк О. Б. Дослідження професійних ціннісних орієнтацій вчителя як цілісної системи / О. Б. Мартинюк // Ценностные приоритеты образования в XXI веке: Материалы Междунар. науч.-практич. конф. – Луганск, 2003. – С. 183-191.
4. Морозов А. В. Деловая психология. Курс лекций: Учебник для высших и средних специальных учебных заведений / А. В. Морозов. – СПб. : Союз, 2000. – 576 с.

REFERENCES

1. Antonova, O. Ye. (2014) Profesiine samovdoskonalennia maibutnoho vchytelia shliakhom rozvytku yoho zdbnosteі ta obdaruvan [Future teacher's professional improvement through the development of his abilities and talents]. *Novi tekhnolohii navchannia: Nauk.-metod. zb. – New Educational Technologies: Scientific and Methodological Digest.* (issue 81), (pp. 8-13). Kyiv-Vinnytsya [in Ukrainian].
2. Biyazeva, A. A. (2004). *Psikhologiya dumayushchego uchitelya: pedagogicheskaya refleksiya [The psychology of a thinking teacher: pedagogical reflection]*. Pskov: Izd-vo PGPI [in Russian].
3. Martyniuk, O. B. (2003). Doslidzhennya profesiynykh tsinnisnykh oriyentatsiy vchytelya yak tsilisnoyi systemy [Research of professional value orientations of teachers as an integral system]. *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Value Priorities of Education».* (pp. 183-191). Luhansk [in Ukrainian].
4. Morozov, A. V. (2000). *Delovaya psikhologiya. Kurs lektsiy: Uchebnik dlya vysshikh i srednikh spetsialnykh*

5. Павлова Л. Н. Содержание и организация самообразовательной деятельности по формированию субъектной активности студентов: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Л. Н. Павлова. – Новосибирск, 2000. – 20 с.

6. Фридман, Л. М. Психологическая наука – учителю / Л. М. Фридман, К. Н. Волков. – М. : Просвещение, 1985. – 224 с.

7. Чеботарева, Е. С. Самообразовательная компетентность будущих специалистов как критерий его качества подготовки [Электронный ресурс] / Е. С. Чеботарева // Ученые записки: электронн. науч. журнал Курского гос. ун-та. – Курск: Изд-во КГУ, 2008. – №5. – Режим доступа к журн.: <http://www.scientific-notes.ru>.

uchebnykh zavedeniy [Business Psychology. Lectures: Textbook for higher and secondary special educational institutions]. Saint Petersburg: Soyuz [in Russian].

5. Pavlova, L. N. (2000). Soderzhanie i organizatsiya samoobrazovatelnoy deyatel'nosti po formirovaniyu subiektnoy aktivnosti studentov [The content and organization of self-educational activity on formation of subject activity of students]. *Extended abstract of candidate's thesis.* Novosibirsk [in Russian].

6. Fridman, L. M. & Volkov, K. N. (1985). *Psikhologicheskaya nauka – uchitelyu [Psychological science to a teacher]*. Moscow: Prosveschenie [in Russian].

7. Chebotareva, E. S. (2008). Samoobrazovatel'naya kompetentnost buduschih spetsialistov kak kriteriy ego kachestva podgotovki [Self-educational competence of future professionals as a measure of its quality of training]. *Uchenyie zapiski: elektronn. nauch. zhurnal Kurskogo gos. un-ta – Scientific Notes: electronic scientific journal of Kursk State University.* Kursk: Izd-vo KGU. Retrieved from: <http://www.scientific-notes.ru> [in Russian].

София Дмитриевна Рой,

аспирант кафедры педагогики,

Южноукраинский национальный университет имени К. Д. Ушинского,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

САМООБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ПРЕДМЕТОВ ГУМАНИТАРНОГО ЦИКЛА, ЕЕ СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА

Актуальность исследования обусловлена значимостью проблемы формирования самообразовательной компетентности будущих учителей в современных условиях быстрого темпа развития науки и техники. Условия настоя-

щого потребують від сучасного спеціаліста осведомленості в новітній інформації спеціального характеру, що дозволить йому залишатися конкурентоспроможним на ринку праці. В зв'язі з цим виникає проблема постійного підвищення професійної кваліфікації. Мета дослідження: визначити сутність і структуру самообразовательної компетентності учителів предметів гуманітарного циклу. Виділено три основних підходи до визначення сутності феномена «компетентність»: особистий, діяльнісний і інтегративний. Також було виявлено три основних підходи до трактування поняття «самообразовательна компетентність»: інтегративний, діяльнісний і особисто-діяльнісний. Самообразовательну компетентність в даному дослідженні визначаємо як інтегративне якість особистості, яке проявляється в здатності до цілеспрямованої, самостійно організованої освітньої діяльності, а також в наявності певного комплексу знань, умінь, навичок і особисто-професійного досвіду, що дозволяють здійснювати таку діяльність. В структурі самообразовательної компетентності майбутніх учителів виділяємо чотири компоненти: мотиваційно-ціннісний, складові якого характеризують ставлення студентів до самоосвіти; когнітивно-операційний, що передбачає володіння певною сукупністю знань, умінь, навичок і здатністю застосовувати отримані знання в нових умовах; організаційний, що містить знання, вміння і навички по організації і здійсненню самоосвіти; контрольний-рефлексивний, що включає вміння здійснювати рефлексію, самоаналіз і самооцінку освітньої діяльності. Мотиваційно-ціннісний компонент представлений такими показниками: усвідомлення необхідності здійснювати самообразовательну діяльність; потреба в систематичному вдосконаленні інтелектуальних і професійних знань, умінь і навичок; наявність мотивів і ціннісних орієнтацій щодо здійснення самообразовательної діяльності. Когнітивно-операційний компонент передбачає наявність базових знань, умінь і навичок, необхідних для успішного здійснення освітньої діяльності; вміння і навички застосування інноваційних технологій в освітній діяльності; вміння вирішувати професійні проблеми на основі отриманих самостійно знань. Організаційний компонент включає в себе здатність до цілепошуку, цілеспрямованість, вміння організації і самоуправління. Контрольно-рефлексивний компонент характеризується вмінням здійснювати контроль власної освітньої діяльності, здатністю до самоаналізу і самооцінки, вмінням рефлексії освітньої діяльності.

Ключові слова: компетентність, самоосвіта, самостійно організована освітня діяльність, освітня компетентність, структура освітньої компетентності майбутніх учителів, підготовка.

Sofia Roi,

*postgraduate student, Department of Pedagogy,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine*

SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF HUMANITIES, ITS NATURE AND STRUCTURE

The relevance of the research is explained by the importance of the issue of the formation of self-educational competence of future teachers in today's rapid changes and the development of science and technology. Conditions of the present demand a modern expert to be aware of the newest information of special character that will allow him to remain competitive at the labour market. In this regard there is a problem of the continuous increasing of professional qualification. Thus, one of the major competences for future experts is self-educational one. Self-educational competence is of the great importance in the course of training of future teachers. The article is aimed at determining the nature and structure of self-educational competence of teachers majoring in humanities. The review of psychological and pedagogical literature allows to make a conclusion that, despite a long-term history of studying, the concept «competence» has no clear interpretation. There are three main approaches to defining the nature of a phenomenon «competence»: personal, active and integrative. Besides, there are three main approaches to the interpretation of the concept of «self-educational competence»: integrative, active and personal-active. In the structure of self-educational competence of future teachers we allocate the following four components: motivational and value, the components of which characterize students' attitude to self-education; cognitive and operational, involving obtaining a certain set of knowledge, skills and the ability to use this knowledge under new conditions; organizational, containing knowledge, skills to organize and implement self-education; control and reflective, including the ability to perform reflection, introspection and self-assessment of self-educational activity.

Keywords: competence, self-education, self-organized educational activities, self-educational competence, the structure of self-competence of future teachers, training.

Подано до редакції 20.07.2015

Рецензент: д. пед. н., проф. Г. Х. Яворська